

anhængendem grofzen Wachsſiegel. (Kjøbtes for 8 Thaler 15 gr. af Profeſſor Nettelblatt i Koſtock).

5380. Diploma Henrici VIII regis Angliæ. Confirmatio concordati cum Chriſtierno rege Sueciæ et Norvegiæ. Prachtvoll geſchrieben und ebenſo erhaltene Pergament-Urkunde vom Jahre 1523, mit der eigenhändigen Unterſchrift König Heinrichs und dem anhängenden herrlichen grofzen Reichsſiegel von Wachs, welches auf beiden Seiten ausgeprägt iſt. Ein Aktenſtück von hoher Wichtigkeit und Seltenheit. (Kjøbtes for 25 Thaler af det kongl. Muſeum i Berlin).

5381. Diploma Henrici VIII regis Angliæ. Salvus conductus (1523). Auf Pergament mit der autographiſchen Unterſchrift Heinrichs VIII und dem grofzen auf beiden Seiten ausgeprägten herrlichen Reichsſiegel von Wachs. Obgleich minder prächtig als die vorhergehende Urkunde, doch von hohem Intereſſe und Seltenheit. (Følge senere Opgivelse fra Heberle handler ogſaa dette Dokument om Norden og var endnu den 16de Mai at ſaae for 22 Thaler).

Af diſſe Dokumenter har Nr. 5380 tydeligen hørt til Chriſtiern den Andens Arkiv, og Nr. 5381, der ſikkerligen er det Leide, ſom Henrik den Ottende udfærdte til Kong Chriſtiern, da han Forſommeren 1523 reiſte til England, uden al Tvivl ogſaa. — Nr. 36 har hørt til Oluf Engelbrechtsens Arkiv, og det ſamme har viſtnok været Tilfældet med de tre Traktater af 1376 under Nr. 38. 39. 40. mellem Kong Hagen den Sjette og Hamborg, Lybek og Koſtok; thi at det har været de Exemplarer, ſom have tilhørt Norge og ikke Hanſeſtæderne, ſees deraf, at diſſes og ikke den norſke Konges Segl findes derpaa; og et Sideslykke hertil, nemlig Traktaten af 1370 mellem Hagen den Sjette og Greifswald, er endnu bevaret i Oluf Engelbrechtsens Arkiv.

C. F. Allen.

Det nordiſke Literatur-Samfund

blev ſtiftet i Januar 1847 med det Formaal at fremme Kundſkab til Nordens ældre Literatur, nærmefi ved at udgive og udbrede nordiſke Oldſkrifter og de til diſſes Benyttelſe fornødne Hjelpe-midler. I dette Diemed har Samfundet i de forløbne ſyv Aar efterhaanden udgivet atten Skrifter eller Hefter, der foruden deres ſærſilte Titler tillige bære den fælles Titel af „Nordiſke Oldſkrifter udgivne af det nordiſke Literatur-Samfund“, med forløbende Nummere I—XVIII; af hvilke, ordnede efter Sprog-Arten, de 12

indeholde oldnordiske eller islandiske, 5 gammel-danske og 1 færøiske Sprogmindemærker. Efter deres Indhold kunne de samles under fem Rækker, hvorunder de her skulle kortelig omtales. Af disse indeholder nemlig den ene Række, som ifølge Sagens Natur maa blive den omfangsrigeste, Sagaer og Fortællinger, der nærmest angaae Island og især omhandle Islændernes Bedrifter hjemme saavel som ude. Saadanne meddeles i ni af Samfundets Oldskrifter, hvoraf det første, hvormed dets Virksomhed begyndte, indeholder en af Prof. Gislason paa ny besjergtet Udgave af Hrafnkel Freyðgodes Saga (1847), der i flere væsentlige Punkter adskiller sig fra den af ham i Forening med Bibliothekar Thorsen tidligere besjergede, og som her er ledsaget med en Oversættelse af Prof. Westergaard. Prof. Gislason har endvidere for Samfundet besjergtet en Udgave af den ikke tidligere trykte *Droplaugar sona saga* eller Sagaen om Dropløgs Sønner, Helge og Grim, (1847) og han har derhos gjort denne Udgave stiftet til at lægges til Grund for Studiet af det oldnordiske Sprog, ved her at meddele en Fremstilling af den oldislandske Udtale, for saa vidt som den er forskjellig fra den danske, samt en fuldstændig Analyse af Sagaens første Kapitel, en udferlig Ordsamling og en Fortklaring af de i Sagaen forekommende Verå. Dernæst har Gislason udgivet de to Sagaer, den større og den mindre, om Gisle Surðson (1849), ligeledes forsynet med en Ordsamling og med en Fortklaring over Kvadene af afdøde Nector Egilsson, og endelig paabegyndt en fuldstændig Udgave af Fostbrødre-Saga, hvoraf det ene Hefte, der er udkommet 1852, meddeleer de tvende ældste Bearbejdelser, opbevarede i gamle Membraner, der vel ere ufuldstændige, men som dog udfylde hinanden; det andet Hefte af denne Udgave er bestemt til at indeholde Sagaen efter *Flateyjarbók*, Anmærkninger, Fortklaring over Kvadene ved Egilsson og en dansk Oversættelse. Ved Adjunkt Fredriksson har Samfundet endvidere udgivet tre Sagaer, de to med Oversættelse og den tredje forsynet med en Ordsamling, af hvilke Sagaen om Bjørn Hildølekappe her for første Gang er udgivet, 1847, medens de to andre, Thord Hreðes Saga (1848) og Vandamanna Saga (1850), vel have været trykte før, men efter meget middelmaadige Haandskrifter og i en nu høist sjælden Samling af Sagaer, udgivne af Vice-

Ravmand, Bjern Markusson, i Holum 1756. Til denne Række af nordiske Oldskrifter, hvis Indhold nærmest vedrører Island, hører fremdeles den 1818 for første Gang udgivne *Vápnfirðinga Saga*, besørget af G. Thordarson, tillige med de ligeledes hidtil utrykte Fortællinger om Thorsten Hvide og Thorsten Stanghug, samt den lille Fortælling om Brandkrøsse, hvilke ere ledsagede med Oversættelse dels af Udgiveren, dels af Registrator S. Thorslacius. Hr. G. Thordarson har endvidere i Forbindelse med Adjunkt G. Magnusson i Reykjavik paabegyndt Udgivelsen af den udførlige Saga om Grettir den stærke, hvoraf første Hefte udkom ijsor indeholdende den fuldstændige Text efter de ældste Skindbøger her og i Upsala. Det andet Hefte af denne Udgave, hvis Trykning forestaaer, vil indeholde en dansk Oversættelse, tilligemed Register over Personers og Stedsnavne, og derefter ville følge den bekjendte *Njáls Saga* ved Prof. Gislason og *Hávarð Ísfirdings Saga* ved G. Thordarson. — Af den anden Række, der vil omfatte de ældnordiske mytiske og sagnhistoriske Sagaer, har Selskabet hidindtil ifkun udgivet (1847) et Hefte med Sagaen om Hervar og Kong Heidrek, der vel tidligere har været udgivet; men da Udgiveren, Prof. N. M. Petersen, har lagt til Grund den kortere Behandling, der findes i de ældste Haandskrifter, adskiller denne Udgave sig væsentlig fra de tidligere, hvori den udførligste Behandling er aftrykt; Sagaen er ledsaget med dansk Oversættelse af G. Thorslacius. Hertil slutte sig tillids de talrige Kvæder og Ræmpefange, som Færingerne igiennem Aarhundreder mundlig have forplantet fra Slægt til Slægt, og benyttet ved deres Nationaldand. Af disse foranstalter Selskabet en kritisk Udgave ved Færingen, Cand. B. Hammerhaimb, og har alt gjort en god Begyndelse ved Udgivelsen 1851 af den Samling af Kvæder, som dreie sig om Sigurd Fofnersbane og hans Æt, der aabne denne Udgave paa Grund af deres Forhold til Eddasangene. De ere vel tildeels bekjendte fra Pastor Nyngbys Udgave 1822; men da han kun opholdt sig nogle faa Maanedes paa Færøerne, og i et ganske andet Niemed, uden i Forveien at kjende det islandske Grundprog eller den færøiske Dialekt og dennes Forhold til hint, kunde det ikke undgaaes, at hans Udgave maatte blive ufuldstændig og navnlig i sproglig Henseende meget upaalidelig; de af ham optegnede

Kvæder fremtræde derfor i Samfundets Udgave ikke blot i en re-
nere Stikkelse, men ogsaa forøgede med de fem Sange om Dverge-
meerne. En anden Samling af lignende, udenfor Færøerne hidtil
utjendte, Kampesange forbereder Cand. Hammerhaimb for Liden
til Udgivelse for Samfundet og dens Trykning vil i det mindste
blive paabegyndt i Aar. — En fjerde Række af Samfundets nor-
diske Oldskrifter vil omfatte de ældre islandiske og gammel-danske
Love, da disse særligt vedkomme os. Af denne Række ere ser
Hefter udgivne, hvoraf de to indeholde Begyndelsen af Islander-
nes Lovbog i Fristatens Tid, den saakaldte Graagaas, udgivet efter
det kongelige Bibliotheks Haandskrift af Landfoged B. Finzen i
Reykjavik og ledsaget med dansk Oversættelse. Af Fortsættelsen af
dette omfangsrige og vigtige Værk er alt hele Texten trykt, og
saasnart Resten af Oversættelsen kommer ned fra Island, vil Tryk-
ningen heraf og Udgivelsen af det Hele blive fremmet med største
Hurtighed. De andre fire Hefter af denne Række af nordiske Love
indeholde gammel-danske Love; af disse er Begyndelsen gjort
med den i Sønderjylland endnu gjældende Kong Valdemar den
andens jydsk Lov (1850), hvorved Udgiveren, Prof. N. M.
Petersen, har forsøgt paa at gjengive Indholdet og Sproget i en
saa oprindelig Tilstand, som Haandskrifternes Bestaafenhed tillod,
og hertil er medgivet Ueindringer og andre Oplysninger til mærke-
lige Steder i Loven. Derefter fulgte de to sjællandske Pro-
vindsløve, Valdemars og Eriks, udgivne tilligemed Absalons
sjællandske Kirkelov af Bibliothekar, Prof. Thorsen 1852, fornem-
melig efter det ældste Haandskrift fra Slutningen af det 13de Aar-
hundrede, der tillige er bedre end det, som Rosob Ancher og Kol-
derup-Rosenvinge have lagt til Grund for deres Udgaver af disse
Love; og dernæst ved samme Udgiver den Skaanske Lov og
Eskils skaanske Kirkelov efter Runehaandskriftet, sammenholdt
med de øvrige ældste Haandskrifter, hvortil han har feiet Andreae
Sunonis lex Scaniae provincialis, samt den skaanske Arvebog og
det tilbageværende af Knud den sjettes og Valdemar den andens
Lovgivning der vedkommer skaanske Lov, saa at nærværende Udgave
indbefatter alt det, der udgjør de egentlige Kilder for den skaanske
Provindsløve. Til denne Samling af gamle danske Love vil slutte
sig et Bind med forskjellige Oplysninger og med en Ordbog til dem

alle under et. Af de øvrige Levninger fra vor egen Middelalder har Cand. Brandt udgivet for Samfundet den gamle bekjendte Folkebog, *Lucidarius*, efter det eneste Haandskrift, der er tilbage, og Gotfred af Ghemens Udgave 1510, hvortil nærmest vil slutte sig en meget gammel islandsk Oversættelse af Honors Elucidarium, ved Prof. Gislasen, ligesom den efterhaanden vil blive fulgt af andre gammeldanske Sprogmindemærker, ældre end Reformationen. Endelig forbereder Prof. Thorsen for Samfundet en Udsigt over Nordens gamle Literatur, der vil danne en fælles Indledning til alle Oldskrifter, der ligge indenfor Omraadet af Samfundets Formaal. Foruden de særskilte Aftryk, som Samfundet har ladet tage af de islandske og færøiske Texter til Forhandling paa Island og Færøerne, omfatte de hidtil udgivne 18 Hefter næsten 180 Octavarf, der ere omdelte til Samfundets Medlemmer, ligesom ogsaa hvert af disse efterhaanden har erholdt uden Betaling 8 Hefter af gamle Svenske Sprogmindemærker, udgivne af det Svenske Fornskrift Selskab i Stockholm; da dette Selskab paa Grund af den Forbindelse, det har indgaaet med Literatursamfundet, for ved gjensidig Udveksling af de udgivne Skrifter at bidrage til det fælles Formaaals Fremme i en større og videre Kreds, stiller til Samfundets Raadighed 200 Exemplarer af hvert Skrift, det udgiver. Samfundets Bestyrelse bestaaer for Tiden af Prof. Gislasen, Prof. Krieger, Justitsraad Stephensen, Prof. Thorsen og Prof. Westergaard; hos disse og i den Gyldendalske Boghandling og hos dennes Commissionairer udenfor Kjøbenhavn modtages Anmeldelser om dem, der ønske at indtræde i Samfundet. Det halvaarlige Bidrag er 1 Rdlr., hvorfor ethvert Medlem erholder et Exemplar af de efter hans Indtrædelse udgivne Skrifter.

N. E. W.
